

T. B. M. M.

(S. Sayısı : 314)

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasındaki Hava Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/444)

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü

21.8.1992

Sayı : B.02.0.KKG/101-392/05597

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığımıza arzı Bakanlar Kurulunca 6.8.1992 tarihinde kararlaştırılan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasındaki Hava Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Süleyman Demirel

Başbakan

GEREKÇE

Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliğinin dağılmasıyla bağımsızlıklarını kazanan Cumhuriyetlerle Türkiye arasında hava ulaşımının tesis edilmesi ihtiyacı doğmuştur.

Bu çerçevede, Türkiye ile Azerbaycan arasında "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümetleri Arasındaki Hava Taşımacılığı Anlaşması" ve bu Anlaşmaya ilişkin Ekler imza edilmiştir.

Söz konusu Anlaşma, iki ülke arasındaki hava ulaşımının ne şekilde tesis edileceği konusunu düzenlemektedir.

Tasarı ile, mezkûr Anlaşmanın onaylanmasının Türkiye Büyük Millet Meclisince uygun bulunduğu hükme bağlanmaktadır.

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporu

*Türkiye Büyük Millet Meclisi
Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve*

Turizm Komisyonu

23.9.1992

Esas No. : 1/444

Karar No. : 20

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

“Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasındaki Hava Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı” Komisyonumuzun 23.9.1992 tarihli 1 inci Birleşiminde incelenip görüşüldü.

Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin dağılmasıyla bağımsızlıklarını kazanan Cumhuriyetlerle Türkiye arasında hava ulaşımının tesis edilmesi ihtiyacı doğmuştur.

Bu çerçevede Türkiye ile Azerbaycan arasında mezkûr anlaşma ve ekleri imzalanmıştır. Anlaşma ile, iki ülke arasındaki hava ulaşımının ne şekilde tesis edileceği konusu düzenlenmektedir.

Komisyonumuz, iki ülke arasındaki hava ulaşımının düzenlenmesi ile ilgili anlaşmayı uygun bularak Tasarımı benimsemiş ve maddelerine geçilmesine karar vermiştir.

Müteakiben Tasarının maddeleri müzakere edilerek 1, 2 ve 3 üncü maddeleri Komisyonumuzca uygun bulunmuş ve aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz, havalesi gereği Dışişleri Komisyonuna gönderilmek üzere, Yüksek Başkanlığa saygıyla arz olunur.

Başkan
Mehmet Adnan Ekmen
Batman
Kâtip
Abdürrezak Yavuz
Şanlıurfa
Üye
Bahattin Şeker
Bilecik
Üye
Abdulillah Fırat
Erzurum
Üye
Yusuף Namoğlu
İstanbul
Üye
İsmail Sancak
İstanbul
Üye
Cengiz Bulut
İzmir

Başkanvekili
Latif Sakıcı
Muğla
Üye
Turgut Tekin
Adana
Üye
Şükrü Ekdem
Bursa
Üye
İbrahim Yaşar Dedelek
Eskişehir
Üye
Sabri Öztürk
İstanbul
Üye
Gürol Soylu
İstanbul
Üye
Hüseyin Erdal
Yozgat

Dışışleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışışleri Komisyonu

Esas No. : 1/444

Karar No. : 22

19.2.1993

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasındaki Hava Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı, Komisyonumuzun 13.2.1993 tarihli 5 inci Birleşiminde Dışışleri Bakanlığı ve Ulaştırma Bakanlığı temsilcilerinin katılmalarıyla görüşülmüştür.

S.S.C.B.'nin dağılmasıyla bağımsızlıklarını kazanan Cumhuriyetlerle Türkiye arasında hava ulaşımının tesisi amacını taşıyan Tasarı Komisyonumuzca uygun görülerek aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurul'un onayına sunulmak üzere Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan

Atilla Mutman

İzmir

Kâtip

Abdullatif Şener

Sivas

Üye

Sait Kemal Mimaroğlu

Ankara

Üye

Hüsamettin Özüç

Bursa

Üye

Baki Durmaz

Afyon

Sözcü

Şahin Ulusoy

Tokat

Üye

M. Vehbi Dinçerler

Ankara

Üye

Mehmet Sağdıç

Ankara

Üye

Mutafa Doğan

Gaziantep

Üye

Muhtar Mahramlı

Tekirdağ

Üye

Fethiye Özver

Tekirdağ

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasındaki Hava Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 2 Mayıs 1992 tarihinde Bakü'de imzalanan, "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasındaki Hava Taşımacılığı Anlaşması"nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

S. Demirel

Başbakan

Devlet Bakanı ve Başbakan Yrd.

Prof. E. İnönü

Devlet Bakanı

Prof. T. Çiller

Devlet Bakanı

İ. Téz

Devlet Bakanı

Prof. T. Akyol

Devlet Bakanı

O. Kilercioğlu

Devlet Bakanı

Ö. Barutçu

Devlet Bakanı

E. Şahin

Devlet Bakanı

M. Batallı

Millî Savunma Bakanı

N. Ayaz

Dışişleri Bakanı

H. Çetin

Millî Eğitim Bakanı

K. Toptan

Sağlık Bakanı

Y. Aktuna

Tarım ve Köyşleri Bakanı

N. Cevheri

Sanayi ve Ticaret Bakanı

M. T. Köse

Kültür Bakanı

D. F. Sağlar

Orman Bakanı

V. Tanur

Devlet Bakanı

C. Çağlar

Devlet Bakanı

E. Ceyhan

Devlet Bakanı

A. Gönen

Devlet Bakanı

G. Ergenekon

Devlet Bakanı

M. Kahraman

Devlet Bakanı

M. A. Yılmaz

Devlet Bakanı

Ş. Ercan

Adalet Bakanı

M. S. Oktay

İçişleri Bakanı

İ. Sezgin

Maliye ve Gümrük Bakanı

S. Oral

Bayındırlık ve İskân Bakanı

Prof. O. Kumbaracıbaşı

Ulaştırma Bakanı

Y. Töpçü

Çalışma ve Sos. Güvenlik Bakanı

M. Moğultay

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

E. Faralyalı

Turizm Bakanı

Prof. A. Ateş

Çevre Bakanı

B. D. Akyürek

**BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE
TURİZM KOMİSYONUNUN KABUL
ETTİĞİ METİN**

**Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Azerbay-
can Cumhuriyeti Hükümeti Arasındaki Ha-
va Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanması-
nın Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı**

**MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi
Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.**

**MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi
Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.**

**MADDE 3. — Tasarının 3 üncü madde-
si Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.**

**DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN KABUL
ETTİĞİ METİN**

**Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Azerbay-
can Cumhuriyeti Hükümeti Arasındaki Ha-
va Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanması-
nın Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı**

**MADDE 1. — Tasarının, 1 inci Madde-
si Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.**

**MADDE 2. — Tasarının 2 nci Maddesi
Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.**

**MADDE 3. — Tasarının 3 üncü Madde-
si Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.**

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
VE
AZERBAJCAN CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
ARASINDAKİ
HAVA TAŞIMACILIĞI ANLAŞMASI

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümetinin her ikisi de 7 Aralık 1944 yılında Şikago'da imzaya açılmış olan Uluslararası Hava Servisleri Transit Anlaşması ve Uluslararası Sivil Havacılık Sözleşmesinin tarafları olarak ülkeleri arasında hava servisleri kurmak amacıyla bir Anlaşma yapmak arzusuyla;

Aşağıdaki maddelerde anlaşmışlardır :

MADDE 1

TANIMLAR

1. Bu Anlaşma bakımından, metin aksini amir bulunmadıkça :

a) "Sözleşme" terimi 7 Aralık 1944 yılında Şikago'da imzaya açılan Uluslararası Sivil Havacılık Sözleşmesini ve her iki Âkid Tarafça kabul edilmiş olan Sözleşmenin 90 ncı maddesine göre çıkarılan Ekler ile 90 ve 94 ncü maddelere göre Sözleşme ve Eklerinde yapılan değişiklik ve ilaveler anlamını taşır.

b) Türkiye Cumhuriyeti bakımından "havacılık makamları" terimi Ulaştırma Bakanı ve bu bakan tarafından ifa edilen herhangi bir görevi yerine getirmek için yetkilendirilmiş herhangi bir kişi veya organı; Azerbaycan Cumhuriyeti bakımından, Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü ve adı geçen Genel Müdürlük tarafından ifa edilen herhangi bir görevi yerine getirmek için yetkilendirilmiş herhangi bir kişi veya organı;

c) "Tayin edilen havayolu" terimi bu Anlaşmanın 3 üncü maddesine uygun olarak tayin edilmiş ve yetkilendirilmiş bulunan birhavayolu demektir.

d) "Ülke" veya "Toprak" terimi Sözleşmenin 2 nci maddesinde belirtilmiş olan anlamı haizdir.

e) "Hava Seferleri", "Uluslararası Hava Seferi", "Havayolu İşletmesi" ve "teknik iniş" terimleri, Sözleşmenin 96 ncı maddesinde belirtilmiş anlamları taşır.

f) "Kapasite" terimi aşağıda belirtilen anlamları taşır;

— Uçak ile ilgili olarak, hattın tamamında veya birkısımında uçağın yolcu ve yük için ifade edilebilir hacmidir.

— Belirtilen hava seferleriyle ilgili olarak, verilen zaman zarfında hattın tamamı veya bir kısmında işleyen uçağın bu seferler için kullanılan kapasitesi ile sefer adedinin çarpımıdır.

g) "Trafik" terimi yolcu, bagaj ve posta demektir.

h) "Ekler" terimi, bu Anlaşma Ekindeki madde ve hükümler de dahil olmak üzere, uçuş tarifelerinin onaylanması ile ilgili şartlar ve işletilecek hatlar anlamına gelecektir.

2. Bu Anlaşmanın ekleri onun ayrılmaz bir parçası sayılır.

MADDE 2

TRAFİK HAKLARI

1. Her bir Âkit Taraf, diğerine, bu Anlaşmanın I. Ekinde belirtilen hatlarda tarifeli Uluslararası Hava Seferleri kurması amacıyla, bu anlaşmada belirtilen hakları tanıır. Bu seferlere ve hatlara bundan öyle sırasıyla "mutabık kalınan servisler" ve "belirtilen hatlar" denecektir.

Her bir Âkit Tarafça tayin olunan havayolları, belirtilen bir hatta mutabık kalınan bir seferi işletirken, aşağıdaki haklara sahip olacaklardır.

a) Diğer Âkit Tarafın ülkesi üzerinden inmeksizin uçmak.

b) Söz konusu ülke içerisinde teknik iniş yapmak.

c) Yolcu, yük ve posta şeklindeki uluslararası trafiği bırakmak ve almak amacıyla, söz konusu ülke içerisinde, o hat için bu Anlaşmanın Ek I'inde belirtilen noktalara iniş yapmak,

2. Bu Maddenin 1 inci paragrafındaki hiçbir husus, bir Âkit Tarafın havayolu işletmelerine, diğer Âkit Taraf ülkesinde bu diğer Âkit Tarafın ülkesindeki bir noktaya ücret veya kira karşılığı taşınmak üzere yolcu, yük ve posta almak hakkının verildiği şeklinde anlaşılabilir.

MADDE 3

İŞLETME YETKİLERİ

1. Herbir Âkit Taraf, diğer Âkit Tarafa, belirtilen hatlarda mutabık kalınan seferleri işletmesi amacıyla bir havayolu işletmesinin ve/veya işletmelerini tayin ettiği yazılı olarak bildirmek hakkına sahip olacaktır.

2. Bununla birlikte, her bir Âkit Taraf, kendisi için belirtilen hatlarda yer alan herhangi iki nokta arasında mutabık kalınan seferleri işletmek için birden fazla havayolu şirketi tayin edemez.

3. Diğer Âkit Taraf, bir tayin bildirimini aldığı anda, bu maddenin 4 ve 5 inci fıkra hükümlerine tabi olarak tayin edilen havayolu işletmesine ilgili işletme yetkilerini gecikmeden tanıyacaktır.

4. Âkit Taraflardan birinin yetkili havacılık makamları, öteki Âkit Tarafın tayin ettiği ve havayolu işletmesinden, uluslararası hava seferlerinin işletilmesinde normal ve makul bir şekilde uyguladıkları kanun ve yönetmeliklerde emredilen şartları yerine getirebilecek vasıfları haiz bulunduğu hususunda, kendilerini tatmin etmesini isteyebilir.

5. Âkit Taraflardan herbiri, tayin edilmiş bir havayolu işletmesinin esas mülkiyetinin ve fiili kontrolünün bu havayolu işletmesini tayin eden Âkit Tarafın veya uyruklarının elinde bulunduğuna kanaat getirmediği hallerde, bu maddenin 3 üncü fıkrasında sözü edilen işletme yetkililerini tanımayı reddedebilir, veya bu havayolu işletmesinin 2 nci maddede belirtilen haklarının uygulanması üzerine gerekli gördüğü kayıtları koyabilir.

6. Bir havayolu işletmesi tayin edilip, kendisine yetki verildiğinde bu Anlaşmanın Madde 10 - Madde 13 ve Ek II hükümlerine bağlı olarak oluşturulan bir ücret ve uçuş tarifesinin ve üzerinde anlaşmaya varılan bir kapasitenin mutabık kalınan sefer bakımından yürürlükte olması kaydıyla bu seferleri işletmeye herhangi bir tarihte başlayabilir.

MADDE 4

İŞLETME YETKİLERİNİN İPTALİ VE ASKIYA ALINMASI

1. Âkit Taraflardan herbiri, aşağıdaki hallerde, öteki Âkit Tarafça tayin edilen bir havayolu işletmesine verilmiş bulunan işletme yetkisini geri almak veya bu Anlaşmanın 2 nci maddesinde belirtilen hakların uygulanmasını durdurmak veya bu hakların uygulanması üzerinde gerekli gördüğü kayıtları koymak hakkına sahip olacaktır.

a) O havayolu işletmesinin esas mülkiyetinin veya fiili kontrolünün havayolunu tayin eden Âkit Tarafın veya uyruklarının elinde bulunmaması, veya

b) O havayolu işletmesinin bu hakları tanıyan Âkit Tarafın kanun ve yönetmeliklerine uymaması, veya

c) Havayolu işletmesinin başka bir şekilde bu Anlaşmada belirtilen şartlara uygun olarak işletme yapmaması hallerinde,

2. Bu Maddenin 1 ini fıkrasında belirtelin ve hakların geri alınması, tatbikatının durdurulması veya kayıtlar konulması hususlarında derhal bir işlem yapılması, kanun ve yönetmeliklerin daha fazla ihlal edilmesinin önlenmesi için şart değilse, böyle bir hak ancak öteki Âkit Tarafıla iştirâreden sonra kullanılacaktır.

MADDE 5

GİRİŞ VE ÇIKIŞ İZİNİ KANUNLARI VE YÖNETMELİKLERİ

1. Bir Âkit Tarafın, uluslararası hava seyrüseferi yapan uçakların ülkeye giriş, kalkış ve çıkışları veya bu uçakların işletimi ve seyrüseferi ile ilgili kanunlar ve yönetmelikler, milliyet farkı gözetmeksizin her iki Âkit Tarafın uçaklarına uygulanabilecektir; ve bu kanunlar ve yönetmelikler o tarafın toprakları içindeyken veya ayrılırken yahut girerken böyle bir uçak tarafından uyulmuş olacaktır.

2. Bir Âkid Tarafın, uçakta taşınan yolcu, mürettebat, kargo ve postanın ülkeye kabulü, ülkede kalışı veya ülkeden ayrılışına ilişkin yasa ve yönetmeliklerine, örneğin gümrük giriş çıkışı, göç pasaport ve sağlık kontrolü ile ilgili yönetmelikleri, o yolcu mürettebat, kargo ve posta tarafından veya onlar adına o tarafında topraklarına girişte, topraklarından çıkışta ve toprakları içinde iken uyulmuş olacaktır.

MADDE 6

GÜMRÜKTEN VE DİĞER RESİMLERDEN VE VERGİLERDEN MUAFİYET

1. Âkit Taraflardan herbirinin tayin edilen havayolu işletmeleri tarafından uluslararası seferlerde işletilen uçaklar ve bu uçaklarda bulunan mutad donatım, akaryakıt ve yağlama yağları ve (yiyecek, içecek ve tütün dahil) uçak levazımatı da, öteki Âkit Taraf Ülkesine varışta, tekrar yurt dışına çıkarılıncaya kadar uçakta kalmak veya öteki Âkit Taraf Ülkesi üzerindeki uçuşun bir kısmında kullanılmak kaydıyla, bütün gümrük vergileri, muayene ücretleri ve diğer rüsum ve vergilerden bağışık tutulacaktır.

2. Aşağıdakiler de yapılan hizmetler karşılığı alınacak ücretler hariç aynı rüsum ve vergilerden bağışık tutulacaktır;

a) Âkit Taraflardan birinin ülkesinde, bu taraf yetkili makamlarınca tespit edilen miktarları aşmamak ve öteki Âkit Tarafın uluslararası bir seferinde çalıştırılan uçaklarda kullanılmak üzere uçağa alınan uçak levazımatı;

b) Âkit Taraflardan birinin ülkesine, öteki Âkit Tarafın tayin edilen havayolu işletmelerinin uluslararası seferlerinde kullanılan uçakların bakım ve onarımı için sokulan yedek parçalar;

c) Uçağa alındığı Âkit Taraf ülkesi üzerinde yapılacak uçuşun bir kısmında kullanılacak bile olsa, öteki Âkit Tarafın tayin edilen havayolu işletmeleri tarafından uluslararası seferlerde işletilen uçakların ikmaline ayrılmış olan akaryakıt ve yağlama yağları.

Yukarıdaki (a), (b) ve (c) tali pragraflarda sözlü edilen maddelerin gümrük nezaret ve kontrolü altında tutulması gerekebilir.

MADDE 7

NORMAL HAVACILIK TEÇHİZATI İLE TÜKETİM MADDELERİNİN DEPOLANMASI

Âkit Taraflardan birinin tayin edilen havayolu şirketinin uçaklarında bulundurulmuş malzeme ve tüketim maddeleri gibi normal havacılık teçhizatı da öteki Âkit Taraf ülkesinde, o ülkenin gümrük makamlarının müsaadesi ile boşaltılabilir. Böyle bir durumda, bunlar tekrar yurt dışına götürülünceye veya başka bir şekilde gümrük yönetmeliklerine göre elden çıkarılıncaya kadar sözü edilen yetkili makamların nezaretinde bulundurulabilir.

MADDE 8

DİREKT TRANSİT TRAFİĞİ

Âkit Taraflardan birinin ülkesinden transit geçen yolcular güvenlik zorunluluklarının müsaade ettiği kadar, basitleştirilmiş bir kontrolden başka bir işleme tabi tutulmayacaktır. Doğrudan doğruya transit geçen bagaj ve yükler gümrük vergileri ve diğer benzer vergilerden bağışık tutulacaktır.

MADDE 9

MALİ HÜKÜMLER

1. Tayin edilen her havayolu işletmesi, acentası vasıtasıyla veya direkt olarak diğer Âkit Tarafın takdirine göre o ülkede hava taşımacılığı belgesi satışı hakkında sahip olacaktır. Bu havayolu şirketleri, bu belgeleri satma hakkına sahip olacak ve herkes bu belgeleri serbestçe satın alabilecektir.

2. Tayin edilen ve her havayolu şirketi, posta, kargo ve yolcu taşınmasıyla ilgili yapılan harcamalar düşüldükten sonra kalan gelir fazlalığını, resmî döviz kuru üzerinden, talep halinde, çevirme ve ülkesine transfer etme hakkına sahip olacaktır. Ödeme anlaşmasının bu konuda uygun hükümleri bulunmaması halinde yukarıda bahsedilen transfer, millî kanunlara ve ilgili kambiyo yönetmeliklerine uygun olarak konvertibl dövizlerle yapılacaktır.

MADDE 10

KAPASİTE HÜKÜMLERİ

1. Her iki Âkit Tarafın havayolu işletmelerine, kendi ülkeleri arasında belirtilen hatlarda, mutabık kalınan seferleri işletmeleri için adil ve eşit imkân sağlanacaktır.

2. Mutabık kalınan seferlerin işletilmesinde, her Âkit Tarafın tayin edilen havayolu şirketi, diğer Âkit Tarafın tayin edilen havayolu şirketinin çıkarlarını dikkate alacak, öyle ki aynı hatların tamamı veya bir kısmı üzerinde bu sonuncusunun sağladığı seferleri haksız olarak etkilemiş olmasın.

3. Âkit Tarafların tayin edilmiş havayolu şirketlerinin sağladıkları mutabık kalınan seferler belirtilen hatlar üzerinde halkın taşıma ihtiyaçları ile yakından ilgili olacak ve havayolu şirketlerini tayin etmiş Âkit Devlet ülkesinde başlayan veya oraya yönelik trafiğin mevcut ve makul olarak beklenen taşıma ihtiyaçlarını makul bir yük faktörü ile karşılayacak bir kapasiteyi sağlamak asıl amaçları olacaktır.

4. Her iki Âkit Tarafın tayin edilmiş havayollarının mutabık kalınan seferleri işletmeleri koşuluyla, Taraflar, belirtilmiş hatlarda yapılacak seferlerin kapasitesi ve sıklığı üzerinde anlaşacaklardır. Sıklık ve kapasite her iki Âkit Tarafın havacılık makamlarının onayına bağlı ola-

caktır. Bu kapasite zaman zaman trafik ihtiyaçlarına göre düzenlenecektir ve bu düzenlemeler de her iki Âkit Tarafın havacılık makamlarının onayına sunulacaktır.

5. Geçici bir nitelikteki umulmadık yolcu talebini karşılamak için, tayin edilmiş olan havayolları, bu Maddenin hükümlerine karşı gelmeksizin, aralarında yolcu talebini karşılamak için gereken bu tip geçici artışlar hususunda anlaşılabilir. Bu tip her kapasite artışı onay için Âkit Tarafların havacılıkla ilgili makamlarına gecikmeksizin bildirilecektir.

6. Âkit Taraflardan birinin tayin edilmiş havayollarının belirtilmiş hat boyunca üçüncü ülkelerdeki noktalarda faaliyet göstermekte olduğu durumlarda, yukarıdaki 3 ve 4 üncü paragrafa uygun olarak belirlenmiş olan kapasiteye ek bir kapasite Âkit Tarafların havacılıkla ilgili makamları arasındaki anlaşmaya bağlı olarak söz konusu havayolları tarafından uygulanır.

7. Âkit Taraflardan birinin tayin edilmiş havayollarının, sürekli yahut geçici olarak, önceki paragraflarda yetkilendirilmiş oldukları kapasitede, kısmen yahut tamamen, çalışmak istememeleri halinde, bu havayolları diğer Âkit Tarafın havayolları ile, daha önceki paragraflara uygun olarak aralarında anlaşmış oldukları tam kapasiteyi sürdürecektir surette ek kapasiteyi etkilemesi için süre ve şartlarda anlaşmak ve havacılıkla ilgili makamlarının onayına sunulması suretiyle anlaşmaya varabilir. Bununla birlikte, bu tip anlaşmaların bir şartı olacaktır ki, eğer ilk tayin edilmiş havayolları genel kapasite içinde kendi seferlerinin kapasitesini artırmaya veya işletmeye başlamaya karar verirse ve bu hususu makul bir sürede karşı tarafa bildirirse, ikinci tayin edilmiş havayolu işletmeleri işletmekte oldukları ek kapasitenin tamamını yahut bir kısmını mukabil olarak geri çekeceklerdir.

MADDE 11 TEMSİL ETME

Diğer Âkit Tarafın, ilk Âkit Tarafın belirlediği havayollarına benzer haklar vermesi şartıyla; her Âkit Taraf diğer Âkit Tarafın tayin edilmiş havayollarına, kendi ülkesine bu tip seferlerin iş hacminin gerektirdiği teknik ve ticarî personeli getirme ve bulundurma hakkını, mutabık kalınmış servislerin gerçekleştirilmesi için verecektir. Yukarıda bahsi geçen personel, bu Âkit Tarafın, ülkesine giriş müsaadesi ve kalma müddeti ile ilgili kanun ve düzenlemelerine tabi olacaktır.

MADDE 12 HAVACILIK GÜVENLİĞİ

1. Âkit Taraflar, Uluslararası hukuka göre mevcut hak ve yükümlülüklerine uygun olarak, sivil havacılık güvenliğinin yasadışı müdahalelere karşı korunması amacıyla birbirlerine karşı üstlendikleri yükümlülüğün, bu Anlaşmanın ayrılmaz bir parçasını teşkil ettiğini teyid ederler. Âkit Taraflar, uluslararası hukuka göre mevcut haklarının ve yükümlülüklerinin genel niteliklerini kısıtlamaksızın, özellikle 14 Eylül 1963 tarihli, Uçaklarda İşlenen Suçlar ve Diğer Cürümlerle İlgili Tokyo Sözleşmesi, 16 Aralık 1970 tarihli Uçakların Yasa-dışı Yollarla Ele Geçirilmesinin Önlenmesine İlişkin Lahey Sözleşmesi, 23 Eylül 1971 tarihli Sivil Havacılık Güvenliğine Karşı İşlenen Suçların Önlenmesine İlişkin Montreal Sözleşmesi hükümlerine uygun hareket edeceklerdir.

2. Âkit Taraflar, sivil uçakların yasa-dışı yollarla ele geçirilmesini; bu uçakların yolcularının ve mürettebatının, havaalanlarının ve hava seyrüsefer tesislerinin emniyetine karşı diğer

yasa-dışı eylemleri ve sivil havacılığın güvenliğine ilişkin her türlü tehdidi bertaraf etmek üzere, talep halinde birbirlerine gerekli her türlü yardımda bulunacaklardır.

3. Taraflar karşılıklı ilişkilerinde, Taraflara uygulanabilir olduğu ölçüde, Uluslararası Sivil Havacılık Sözleşmesine Ek olarak belirlenen havacılık güvenliği hükümlerine uygun olarak hareket edeceklerdir. Taraflar, kendi tescilindeki uçak işletmecilerinin veya işyeri merkezi ülkelerinde bulunan veya ülkelerinde sürekli mukim olan uçak işletmecilerinin ve ülkelerindeki havaalanı işletmecilerinin söz konusu havacılık güvenliği hükümlerine uygun hareket etmelerini sağlayacaklardır.

4. Âkit Taraflardan her biri, söz konusu uçak işletmecilerinin diğer Âkit Tarafın ülkesine giriş için, bu ülkeden çıkış için veya bu ülkede kalınan süre zarfında diğer Âkit Tarafça, yukarıdaki 3 üncü paragrafta atıf yapılan havacılık güvenliği hükümlerine uymalarının istenebileceği hususunda mutabıktır.

Âkit Taraflardan her biri, kendi ülkesinde uçakların güvenliğinin sağlanması, yolcuların, mürettebatının el bagajlarının, genel bagajın, kargo ve uçak levazımının yükleme ve boşaltma öncesi ile sırasında kontrolü amacıyla yeterli tedbirlerin alınmasını ve etkin şekilde uygulanmasını sağlayacaktır. Âkit Taraflardan her biri, bir tehdidin bertaraf edilmesi amacıyla diğer Âkit Tarafın makul özel güvenlik tedbirleri alınması yolunda yapacağı herhangi bir talebi olumlu şekilde dikkate alacaktır.

5. Sivil uçakların yasa-dışı yollarla ele geçirilmesi veya bu doğrultuda bir tehdidin vuku bulması veya uçaklara, uçak yolcularına ve mürettebatına, havaalanlarına veya hava seyrüsefer tesislerine yönelik diğer yasa-dışı müdahalelerin meydana gelmesi halinde Âkit Taraflar, haberleşmede ve bu tür bir olayın veya olay tehdidinin süratli ve güvenli biçimde sona erdirilmesi yönünde diğer uygun tedbirlerin alınmasında kolaylık sağlayarak birbirlerine yardımcı olacaklardır.

6. Bu maddenin havacılık güvenliğine ilişkin hükümlerinin uygulanmasında Âkit Taraflardan biri için sorunlar ortaya çıkması halinde, Taraflardan her birinin yetkili havacılık makamı diğer Âkit Tarafın yetkili havacılık makamından ivedi istişare talebinde bulunabilecektir.

MADDE 13 TARİFELERİN BELİRLENMESİ

1. Aşağıdaki paragraflarda, "tarife" deyimini - acenta ve diğer yan hizmetlerin de dahil olacağı ücret ve şartları da içerecek şekilde - yolcu, bagaj ve kargo (posta hariç) taşınması için ödenecek ücretler ve bu ücretlerin tabi olacağı şartları ifade eder.

2. Âkit Taraflardan birinin tayin edilen havayolu işletmesi tarafından diğer Âkit Tarafın ülkesine veya ülkesinden yapılacak taşımalar için konulacak ücret tarifeleri, işletme maliyete, makul bir kâr ve diğer havayolu işletmelerine tarifeleri gibi tüm ilgili unsurlar göz önünde tutularak makul düzeylerde saptanacaktır.

3. İşbu Maddenin 2 nci paragrafında anılan tarifeler üzerinde, mümkünse, hattın tamamı veya bir kısmı üzerinde işletmecilik yapan diğer havayolu şirketlerine danışıldıktan sonra, her iki Âkit Tarafın tayin edilmiş havayolu şirketleri arasında anlaşmaya varılacak ve böyle bir anlaşmaya varılması için, mümkün olduğunda, Uluslararası Hava Ulaştırma Birliğinin (IATA) tarifelerin yapılmasına ilişkin usulleri kullanılacaktır.

4. Bu suretle üzerinde mutabık kalınan ücret tarifeleri, yürürlüğe girmesi teklif edilen tarihten en az altmış (60) gün önce tarafların Sivil Havacılık Makamlarının onayına sunulacaktır. Özel durumlarda bu süre, sözü geçen makamların mutabakatı ile azaltılabilir.

5. Böyle bir onay açıkça verilebilir. Eğer tarafların Sivil Havacılık Makamlarından hiç-biri, işbu maddenin 4 üncü paragraf hükümlerine göre sunulmuş bulunan ücret tarifelerine sunuş tarihinden itibaren otuz (30) gün içinde itirazlarını bildirmez iseler, ücret tarifeleri tasvip edilmiş telakki olunur. 4 üncü paragraf hükümlerine göre sunuş müddetinin kısaltılmış olması halinde, tarafların Sivil Havacılık Makamları itiraz müddetinin otuz (30) günden daha az olmasında mutabık kalabilirler.

6. Eğer bir ücret tarifesi üzerinde bu maddenin 3 üncü paragrafı hükümlerine göre anlaşma olmazsa, veya bir taraf Sivil Havacılık Makamlarının diğer taraf Sivil Havacılık Makamlarına itirazını beyan etmesi halinde, iki taraf Sivil Havacılık Makamları fikrini yararlı buldukları herhangi bir devletin havacılık makamlarına danıştıktan sonra ücret tarifesini karşılıklı anlaşma ile tespit etmeye çalışacaklardır.

7. Eğer Sivil Havacılık Makamları bu maddenin 4 üncü paragrafı hükümlerine göre kendilerine sunulmuş ücret tarifeleri üzerinde veya 6 ncı paragraf hükümlerine göre herhangi bir ücret tarifesi üzerinde anlaşamazlar ise, anlaşmazlık bu Anlaşmanın anlaşmazlıkların çözülmesi hakkındaki 19 uncu maddesi hükümleri çerçevesinde hal şekline bağlanacaktır.

8. Bu madde hükümlerine göre tespit edilmiş bir ücret tarifesi, yenisi yapılmaya kadar yürürlükte kalacaktır. Yine de, bir ücret tarifesi bu paragraf hükümlerine göre, sona eriş tarihinden itibaren oniki (12) aydan fazla temdit edilemeyecektir.

MADDE 14 BİLGİ VE İSTATİSTİK

Herhangi bir Âkit Tarafın havacılıkla ilgili makamları diğer Âkit Tarafın havacılıkla ilgili makamlarına, birinci Âkit Tarafın tayin edilmiş hayayolları işletmelerince mutabık kalınan seferlerden sağlanan kapasitenin tekrar gözden geçirilmesi için, istenebilecek bu tip belirli periyodik yahut diğer istatistikî bilgileri, talepleri üzerine temin edeceklerdir. Bu tip bilgiler bu hayayollarının mutabık kalınan seferlerde taşımış oldukları yolcu ve yük miktarını belirlemek için gerekli tüm bilgileri içerecektir.

MADDE 15 İSTİŞARE

1. Yakın bir işbirliği ruhu içerisinde, Âkit Tarafların havacılıkla ilgili makamları bu Anlaşma ve Ekleri hükümlerinin uygulanmasını sağlamak için gerekli olduğu her zaman birbirlerine danışacaklardır.

2. Bu tip danışmalar, Âkit Taraflar arasına başka türlü bir anlaşma olmadıkça, Âkit Taraflardan herhangi birisinin yazılı talep tarihinden sonraki altmış (60) gün içerisinde başlayacaktır.

MADDE 16 DEĞİŞİKLİKLER

1. Eğer Âkit Taraflardan herhangi birisi bu Anlaşmanın herhangi bir maddesinin değiştirilmesini arzuya şayan bulursa, diğer Âkit Tarafla istişarede bulunmak isteyebilir. Yetkili Hava-

çlık makamları arasında ve müzakere veya yazışma yolu ile yapılabilecek olan böyle bir istişare, talep tarihinden itibaren altmış (60) günlük süre içerisinde başlayacaktır. Mutabakata varılmış herhangi bir değişiklik diplomatik nota teatisi ile teyid edildiği zaman yürürlüğe girecektir.

2. Eklerdeki değişiklikler Âkit Tarafların yetkili havacılık makamlarının aralarında doğrudan doğruya mutabakata varmalarıyla yapılabilir.

MADDE 17

ÇOK TARAFLI ANLAŞMALARÂ UYMA

Her iki Âkit Tarafın ilerde, çok taraflı genel bir hava taşımacılığı sözleşmesini kabul etmeleri halinde, böyle bir sözleşmenin hükümleri bu Anlaşmanın hükümlerine üstün gelecektir.

MADDE 18

SONA ERME

Âkit Taraflardan biri, bu Anlaşmaya son vermek kararında olduğunu her zaman öteki Âkit Tarafa ihbar edebilir; bu ihbar aynı zamanda Uluslararası Sivil Havacılık Teşkilatına da ulaştırılacaktır. Bu durumda, belirtilen son verme İhbarnameleri karşılıklı mutabakatla geri alınmadıkça, ihbarnamenin öteki Âkit Tarafça alınış tarihinden sonraki oniki ay içinde sona erecektir. Öteki Âkit Tarafça ihbarnamenin alındığı teyid edilmezse, Uluslararası Sivil Havacılık Teşkilatının ihbarnameyi aldığı tarihten ondört (14) gün sonra alınmış sayılacaktır.

MADDE 19

ANLAŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMÜ

1. Âkit Taraflar arasında bu Anlaşma ve Eklerinin yorumlanması veya uygulanması ile ilgili bir anlaşmazlık çıkarsa, Âkit Taraflar bu anlaşmazlığı önce kendi aralarında müzakere yoluyla halletmeye çalışacaklardır.

2. Âkit Taraflar, müzakere yoluyla bir anlaşmaya varamadıkları takdirde, anlaşmazlığı karara bağlanması için bir şahıs veya teşekküle verme hususunda mutabık kalabilirler veya Âkit Tarafların her birinin tayin edeceği birer hakem ve böylece seçilen iki hakemin tayin edeceği bir üçüncü hakemden kurulu 3 kişilik bir hakem heyetine sunulacaktır. Âkit Taraflardan her biri, taraflardan birinin ötekinden anlaşmazlığın tahkimini isteyen bir ihbarı diplomatik yoldan aldığı tarihten itibaren altmış (60) gün içinde bir hakem tayin edecek ve üçüncü hakemde bundan sonraki altmış (60) günlük bir süre içinde seçilecektir. Âkit Taraflardan herhangi biri verilen süre içerisinde bir hakem tayin edemezse veya üçüncü hakem belirtilen süre içinde seçilmezse Sivil Havacılık Teşkilatı Başkanından durumun gereğine göre, bir veya daha fazla hakemi tayin etmesini Âkit Taraflardan herhangi biri isteyebilir. Bu durumda üçüncü hakem üçüncü bir devletin uyruğu olacak ve hakem heyetinin başkanlığını yapacaktır.

3. Âkit Taraflar, bu maddenin 2 nci paragrafına göre verilecek herhangi bir karara uymayı taahhüt ederler.

4. Eğer Âkit Taraflardan herhangi birisi, yahut her bir Âkit Tarafın tayin edilmiş olan havayolları bu Maddenin 2 nci paragrafına göre alınmış karara uymazsa, diğer Âkit Taraf kusuraolu olan Âkit Tarafa bu Anlaşmaya göre vermiş olduğu hak veya ayrıcalıkları sınırlayabilir, askıya alabilir veya iptal edebilir.

5. Her bir Âkit Taraf tayin etmiş olduğu hakemin giderlerini karşılayacaktır. Hakem Hedefinin geriye kalan masrafları Âkit Taraflarca eşit olarak paylaşılacaktır.

MADDE 20
BAŞLIKLAR

Madde başlıkları bu Anlaşmaya sadece müracaat ve kolaylık amacıyla konulmuştur ve hiçbir surette bu Anlaşmanın amaç ve kapsamının sınırını çizmez, kısıtlamaz veya tarif etmez.

MADDE 21
TESCİL

Bu Anlaşma ve Ekleri, Uluslararası Sivil Havacılık Teşkilatı nezdinde tescil ettirilecektir.

MADDE 22
YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ

Bu Anlaşma ve bu Anlaşmanın ayrılmaz bir parçasını oluşturan Ekleri, herbir Âkit Tarafın Anayasal hükümlerinin ifasından sonra, teati edilen diplomatik Notalarından en geç tevdi edilenin alınış tarihinde yürürlüğe girecektir. Yukarıdakileri tasdiken aşağıda imzaları bulunan ve Hükümetleri tarafından usulünce yetkilendirilmiş olan temsilciler işbu Anlaşmayı imza etmişlerdir.

Bindokuzyüzdoksaniki yılının Mayıs ayının İkinci gününde, Türkçe iki nüsha olarak, metinler aynı derece geçerli olmak üzere Bakü'de hazırlanmıştır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

AZERBAYCAN CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

EK—B

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ VE AZERBAJCAN CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ARASINDAKİ HAVA TAŞIMACILIĞI ANLAŞMASININ 1 NO'LU EKİ

EK - 1
YOLLAR (HATLAR)

BÖLÜM 1

1. Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin tayin ettiği havayolu işletmesi tarafından her iki yönde üzerinde sefer yapılacak hatlar :

Kalkış Noktaları	Ara Noktalar	Varış Noktaları	İleri Noktalar
Türkiye	(Üç Nokta, Daha sonra belirlenecektir.)	Bakü	(Beş Nokta, Daha sonra belirlenecektir.)

2. Her Âkit Tarafın tayin edilen havayolu işletmesi, bu yol üzerindeki mutabık kalınan seferlerin o Âkit Tarafın toprağında başlaması ve bitmesi şartıyla, herhangi bir ve bütün uçuşlarda ve kendi opsiyonunu kullanarak, yukarıdaki noktalardan herhangi birisinde durarak bir veya iki yönde seferler işletebilir.

BÖLÜM 2

1. Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümetinin tayin ettiği havayolu işletmesi tarafından her iki yönde üzerinde sefer yapılacak hatlar :

Kalkış Noktaları	Ara Noktalar	Varış Noktaları	İleri Noktalar
Azerbaycan	(Üç Nokta, Daha sonra belirlenecektir.)	İstanbul	(Beş Nokta, Daha sonra belirlenecektir.)

2. Her Âkit Tarafın tayin edilen havayolu işletmesi, bu yol üzerindeki mutabık kalınan seferlerin o Âkit Tarafın toprağında başlaması ve bitmesi şartıyla, herhangi bir ve bütün uçuşlarda ve kendi opsiyonunu kullanarak yukarıdaki noktalardan herhangi birisinde durarak bir veya her iki yönde seferler işletebilir.

EK-C

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ VE AZERBAJCAN CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ARASINDAKİ HAVA TAŞIMACILIĞI ANLAŞMASININ 2 NO'LU EKI

EK - 2

UÇUŞ TARİFELERİNİN ONAYI

1. Her Âkit Tarafın tayin edilen havayolu işletmesi, her tarife dönemi (yaz ve kış) tarifenin yürürlük tarihinden otuz (30) gün öncesinden geç olmamak üzere, hava aracı tipinin onayı da dahil uçuş tarifelerini diğer Âkit Tarafın onayına sunacaktır. Özel durumlarda bu zaman adı geçen makamların mutabakatı ile kısaltılabilir.

2. Her Âkit Tarafın tayin edilen havayolu işletmesi tarafından uçuş tarifelerinin diğer Âkit Taraf sivil havacılık makamlarının onayına sunulmadan önce, her iki Âkit Tarafın havayolu işletmeleri bunların onayını kolaylaştırmak amacıyla tarifeler konusunda birbirleriyle da-
nışmalarda bulunacaklardır.

3. Bu uçuş tarifelerini alan sivil havacılık makamları bunları ya onaylayacak veya değişiklikler teklif edeceklerdir. Her halükârda, tayin edilen havayolu işletmeleri, tarifelerin ilgili sivil havacılık makamları tarafından onaylanmadan önce, seferlerine başlamayacaklardır.

4. Her iki Âkit Taraf sivil havacılık makamları mutabık kaldıkları takdirde, tarifelerin onaylanmasında geçici özel uygulamalar yapabilirler.

BÖLÜM 3

EK NOKTALAR

Âkit Taraflardan her biri öbür Âkit Taraf ülkesinin ötesinde veya Âkit Tarafların toprakları arasında seferlerine ek noktaların ilavesini talep edebilir. Bu talep, öbür Âkit Tarafın sivil havacılık makamlarının onayına tabidir.